

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie D. K.

skazanego za czyn z art. 178a § 1 k.k. i art. 178b k.k. i inne
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 18 września 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 20 grudnia 2024 r., sygn. akt IX Ka 1023/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 11 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 1397/21

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kielcach wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 1397/21:

1. w ramach czynów zarzuconych uznał oskarżonego D. K. za winnego tego, że w dniu 9 sierpnia 2021 roku w M. gm. B. znajdując się w stanie

nietrzeźwości wyrażającym się stężeniem 0,59 mg/1 zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, prowadził w ruchu lądowym samochód marki H. o nr rej. [...] i pomimo wydania przez funkcjonariuszy Policji, uprawnionych do kontroli ruchu drogowego, poruszających się pojazdem, przy użyciu sygnałów dźwiękowych i świetlnych, polecenia zatrzymania tego pojazdu, nie zatrzymał go niezwłocznie i kontynuował jazdę, przy czym czynu tego dopuścił się mając zachowaną zdolność do rozpoznania znaczenia czynu oraz znacznie ograniczoną zdolność do pokierowania swoim postępowaniem, czym wyczerpał dyspozycję art. 178a § 1 k.k. i art. 178b k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178b k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. przy zastosowaniu art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 60 § 1, § 6 pkt 4 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny w rozmiarze 150 (sto pięćdziesiąt) stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 30 (trzydzieści) złotych;

2. na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego D. K. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 (czterech) lat;
3. na podstawie art. 43a § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego D. K. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 5000 (pięciu tysięcy) złotych;
4. na podstawie art. 63 § 4 k.k. na poczet orzeczonego oskarżonemu D. K. w pkt II sentencji wyroku środka karnego zaliczył okres zatrzymania prawa jazdy nr [...] od dnia 9 sierpnia 2021 roku;
5. na podstawie art. 627 k.p.k. zw. z art. 624 § 1 k.p.k. zasądził od oskarżonego D. K. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 4000 (cztery tysiące) złote tytułem częściowych kosztów sądowych, w pozostałym zakresie zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa. Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 20 grudnia 2024 r., sygn. akt IX Ka 1023/24 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok oraz orzekł o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego, zaskarżonemu wyrokowi zarzucając:

1. rażącą obrazę przepisów prawa procesowego, tj.:

a. art 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.k. w zw. z art. 29 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka przez uczestniczenie w czynnościach sędziego nieuprawnionego obrońca składał wniosek o wyznaczenie składu 3 osobowego podczas gdy w trakcie narady nad wnioskami dowodowymi na rozprawie w dniu 26 września 2024 r. był skład nie znany ustawie w osobie dwóch sędziów, w konsekwencji nie sposób skontrolować skarżonego wyroku;

b. art. 41 k.p.k. w zw. z 40 k.p.k. w zw. z art. 45 Konstytucji i art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka przez ich nie zastosowanie i rozpoznanie sprawy przez SSO X. Y. oraz SSO X.1 Y.1, którzy nie gwarantowali zachowania standardów wyznaczonych przepisami Konstytucji umów międzynarodowych i kodeksu postępowania karnego, samodzielności orzekania, a więc *ob initio* tworzenie przez ten Sąd takiego przekonania, że nic nie ma znaczenia treść gwarancji ustrojowych, zostały stworzone fasadowe postępowanie karne przeciwko D. K. wbrew przepisowi art 45 § 1 Konstytucji w gwarantujący stronie rozpoznanie jej sprawy przez właściwy niezależny bezstronny i niezawisły sąd konsekwencją czego było pozbawienie D. K. tego prawa skutkującego rażącą obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie i ustosunkowanie się przez Sąd Okręgowy do zarzutów zawartych w apelacji obrońcy i w konsekwencji nie wskazanie lub niewystarczające wskazanie powodów, dla których nie zostały one uwzględnione, jak również bezpodstawne zaakceptowanie wadliwej oceny dowodów przeprowadzonej przez

Sąd Rejonowy II Wydział Karny w Kielcach i inkorporowanie w ten sposób błędów sądu I instancji do orzeczenia Sądu Odwoławczego, a mianowicie: nienależyte rozważenie zasadności zarzutów apelacji skutkujące zaaprobowaniem przez sąd II instancji niepoczynienia podstawowych ustaleń przez sąd I instancji, analizy treści opinii psychiatrycznych dotyczących D. K. podczas gdy opinie psychiatryczne wywoływane do kolejnych postępowań dotyczących D. K. były wewnątrz i wzajemnie sprzeczne, w zakresie stwierdzenia poczytalności w konsekwencji przypisanie oskarżonemu D. K. czynu wbrew ustawie kodeks postępowania karnego art. 4 k.p.k. art. 7 k.p.k. art. 410 k.p.k. art. 169 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k., a uczyniono to wbrew w/w przepisom nawet nie próbując przeprowadzić dowodu z opinii Instytutu celem weryfikacji opinii psychiatrycznych sprzecznych i niedopuszczalne zastąpienie wiadomości specjalnych w tym zakresie swoim „sądowym uzupełnieniem treści dowodu” w opozycji do zasad wynikających z treści przywołanych przepisów i możliwości stosowania dyskrecjonalnej władzy, która nie daje podstaw do takiego sposobu procedowania.

Skarżący wniósł o:

- 1/ uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu ewentualnie,
- 2/ uchylenie wyroku Sądu Okręgowego IX Wydziału Karnego-Odwoławczego w Kielcach i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego w Kielcach i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Prokurator Rejonowy Kielce – Wschód w Kielcach wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego jest oczywiście bezzasadna, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 535 § 1 k.p.k. kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiona wyłącznie z powodu

uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Zasadą przy tym jest, że strona postępowania może wnieść kasację na korzyść wyłącznie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.). Ustawodawca przewidział jednak, że ograniczenie to nie będzie dotyczyło sytuacji, gdy strona postępowania kasację opiera na tzw. bezwzględnej przyczynie odwoławczej wskazanej w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Ranga tego rodzaju uchybień o fundamentalnym znaczeniu powoduje bowiem, że wyrok taki nie może się ostać niezależnie od tego jaka kara została orzeczona. Tak więc stwierdzenie zaistnienia przesłanki wskazanej w art. 439 k.p.k. skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia, bez badania czy uchybienie takie miało wpływ na jego treść.

D. K. został skazany na karę 150 stawek dziennych grzywny po 30 zł stawka. Zostały także orzeczone: zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych oraz świadczenie pieniężne w kwocie 5000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. W przedmiotowej sprawie ma zatem zastosowanie ograniczenie wynikające z treści art. 523 § 2 k.p.k., a dopuszczalność przedmiotowej kasacji wynika z faktu, że podniesiono w niej wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy rozpoznał wniesioną kasację jedynie w zakresie zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, pomijając tym samym zarzut w zakresie wadliwej kontroli odwoławczej.

Wbrew jednak twierdzeniom skarżącego w rozpatrywanej sprawie nie zaistniała żadna z bezwzględnych przyczyn odwoławczych wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż z protokołu rozprawy głównej z dnia 26 września 2024 r. wynika jednoznacznie, że sąd odwoławczy procedował w składzie jednego sędziego w osobie sędziego Sądu Okręgowego w Kielcach X. Y., a nie dwóch sędziów, jak wskazuje obrońca skazanego. Natomiast wniosek o wyłączenie sędziego został rozpoznany przez Sąd Okręgowy w Kielcach postanowieniem z dnia 11 października 2024 r. W tym zakresie podnoszone przez

skarżącego argumenty, iż sąd na rozprawie w dniu 26 września 2024 r. procedował w składzie dwóch sędziów, czyli w składzie nieznanym ustawie, uznać należy za bezzasadne i nie znajdujące potwierdzenia w aktach przedmiotowej sprawy.

Odnosząc się do przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., określanej mianem „nienależytej obsady sądu”, na którą w uzasadnieniu kasacji powołuje się skarżący, podkreślić trzeba, że tradycyjnie wiązana była i nadal być musi wyłącznie z rozpoznaniem sprawy w składzie odbiegającym liczbowo lub strukturalnie (jakościowo) od składu przewidzianego dla rozpoznania danej kategorii spraw w sądzie określonego szczebla lub w danym postępowaniu. Konsekwentnie, spod zakresu zastosowania tej regulacji, wyłączano także przypadki stanowiące jedynie naruszenia natury organizacyjno-porządkowej (zob. m. in. J. Matras (w:) Kodeks postępowania karnego, pod red. K. Dudki, WKP 2018, komentarz do art. 439, teza 9). Uchybienia związane z zasiadaniem w składzie orzekającym osoby, co do której zachodziły podstawy wyłączenia, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., konsekwentnie traktowane są jako względne przyczyny odwoławcze. Uchybieniem mieszczącym się w treści art. 439 § 1 k.p.k. jest taka więc tylko sytuacja, gdy w rozpoznaniu sprawy bierze udział sędzia podlegający wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. (zob. m. in. R. A. Stefański, Wyłączenie sędziego z mocy orzeczenia sądu, Przegląd Sądowy 2007, z. 6, s. 119; postanowienie SN z dnia 24 lutego 2015 r., V KK 2/15; postanowienie SN z dnia 29 marca 2018 r., V KZ 15/18).

Powyższych ustaleń nie może zmienić treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, na którą powołuje się skarżący, a która na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, przestała obowiązywać, albowiem Trybunał stwierdził, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jest niezgodna z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz.

W kontekście przywołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego należy zauważyć, że art. 8 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że Konstytucja jest najwyższym

prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Wobec tego żaden sąd nie jest uprawniony do prowadzenia postępowania zmierzającego do wzruszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, jak też samodzielnego podważania obowiązującego wyroku tego Trybunału (zob. postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2024 r., I KK 107/23).

Dodatkowo trzeba podkreślić, że w dniu 15 lipca 2022 r. weszły w życie przepisy art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: p.u.s.p.) oraz art. 29 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej: uSN), w których dopuszczono możliwość badania spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Jednocześnie w ustawach tych wskazano, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności (zob. art. 29 § 4 uSN i art. 42a § 2 p.u.s.p.).

W aktualnym stanie prawnym, wszelkie wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości sędziego sądu powszechnego, mające charakter systemowy lub indywidualny, mogą zostać zweryfikowane jedynie w trybie procedury przewidzianej w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, która to procedura w sprawie karnej może zostać zainicjowana wyłącznie przez strony (art. 42a § 3 p.u.s.p. w zw. z art. 42a § 6 pkt 6 p.u.s.p.). Procedura ta (podobnie jak tryb z art. 29 § 5 uSN) służy sądowej kontroli niezawisłości i bezstronności sędziego, który ma brać udział w rozpoznawaniu konkretnej sprawy i w sposób szczególny reguluje badanie kwestii niezawisłości i bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących jego powołaniu oraz jego postępowania po powołaniu. Przywołane przepisy Prawa o ustroju sądów powszechnych wyłączają zatem możliwość badania w innym trybie przesłanek z art. 42a § 3 p.u.s.p., dotyczących badania spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności. Trzeba też

zauważyć, że procedura ta ma szczególny charakter gwarancyjny także dla sędziego, albowiem w razie uwzględnienia wniosku strony, odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręcza się również sędziemu, którego wniosek dotyczy. Sędzia może w terminie 3 dni złożyć wniosek o ponowne rozpoznanie do Sądu Najwyższego, który w składzie pięciu sędziów utrzymuje w mocy postanowienie o wyłączeniu sędziego albo uchyla postanowienie o wyłączeniu sędziego i oddala wniosek (art. 42a § 13 p.u.s.p.).

Badanie przez Sąd Najwyższy lub sąd odwoławczy niezawisłości sędziego pod kątem zaistnienia nienależytej obsady sądu, w trybie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wprowadza zatem nieznaną ustawie procedurę o charakterze inkwizycyjnym oraz stanowi oczywiste i rażące naruszenie art. 42a § 3 - § 14 p.u.s.p. i art. 7 w zw. z art. 87 Konstytucji RP, skutkujące jednocześnie pozbawieniem testowanego sędziego prawa do właściwego rzeczowo i miejscowo sądu ustanowionego ustawą oraz pozbawieniem prawa do skutecznego środka odwoławczego, a nadto pozbawieniem prawa oskarżonego do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie – co stanowi oczywiste i rażące naruszenie art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 i art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (zob. postanowienie SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., I KZ 34/24).

Zatem powołanie na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 18 lipca 2024 r., V KO 38/24).

Odnosząc się do pozostałych zarzutów kasacyjnych, jak już wskazano na wstępie, skoro przepis art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. ogranicza podstawy kasacyjne wyłącznie do tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych, nie można w nich „przy okazji” podnosić innego rodzaju uchybień (zob. postanowienie SN z dnia 26 września 2023 r., III KZ 35/23; postanowienie SN z dnia 22 września 2022 r., I KK 310/22). Zatem część zarzutów podniesionych w kasacji, które nie dotyczą bezwzględnej przyczyny odwoławczej, nie podlegało rozpoznaniu z uwagi na ich niedopuszczalność. Sąd Najwyższy stwierdził brak postaw do odrębnego orzekania w tym zakresie.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając skazanego kosztami postępowania kasacyjnego w myśl art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[J.J.]

[r.g.]